

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament Parlament Ewropew Europees Parlement Parlement Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

I overensstemmelse med nærhedsprincippet fastlægges politikken for videregående uddannelser i de enkelte EU-medlemsstater. EU udfylder derfor rolle primært en støttende og koordinerende rolle. De vigtigste mål for Unionens indsats inden for videregående uddannelse er at fremme studerendes og personales mobilitet, fremme gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og studieperioder, fremme samarbejdet mellem videregående uddannelsesinstitutioner og fremme udvikling af fjernundervisning (universitetsuddannelse).

RETSGRUNDLAG

Uddannelse — og i denne sammenhæng også videregående uddannelse — blev formelt anerkendt som et område under EU's kompetence i Maastrichttraktaten fra 1992. Lissabontraktaten ændrede ikke på bestemmelserne om EU's rolle inden for uddannelse og erhvervsuddannelse (afsnit XII, artikel 165 og 166). Artikel 165 i TEUF fastsætter, at »Unionen bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt at støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed«. I artikel 165, stk. 2, hedder det, at målene for Unionens indsats er »at begunstige studerendes og læreres mobilitet, bl.a. ved at fremme den akademiske anerkendelse af eksamensbeviser og studieperioder, at fremme samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og at fremme udvekslingen af oplysninger og erfaringer om spørgsmål, som er fælles for medlemsstaternes uddannelsessystemer«.

Dertil kommer, at Lissabontraktaten indeholder en bestemmelse, der kan beskrives som en horisontal »social klausul«. I artikel 9 i TEUF hedder det: »Ved fastlæggelsen og gennemførelsen af sine politikker og aktiviteter tager Unionen hensyn til de krav, der er knyttet til fremme af ... et højt niveau for uddannelse [og] erhvervsuddannelse«.

Af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der har samme juridiske værdi som traktaterne (artikel 6 i TEU), fremgår det desuden: »Enhver har ret til uddannelse« (artikel 14).

MÅL

A. Mål i medfør af Den Europæiske Unions traktater

Baseret på Unionens langsigtede forpligtelse til at gøre livslang læring og mobilitet til en realitet, at forbedre både kvalitet og effektivitet i uddannelse og erhvervsuddannelse samt at fremme kreativitet og innovation opregnes der i artikel 165, stk. 2, i TEUF udtrykkeligt målsætninger for Unionens indsats på området for uddannelse, erhvervsuddannelse, ungdom og sport. Følgende mål er af særlig relevans inden for videregående uddannelse:

- at udvikle en europæisk dimension på uddannelsesområdet
- at begunstige studerendes og læreres mobilitet, bl.a. ved at fremme den akademiske anerkendelse af eksamensbeviser og studieperioder
- at fremme samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne
- at fremme udvekslingen af oplysninger og erfaringer om spørgsmål, som er fælles for medlemsstaternes uddannelsessystemer
- at tilskynde til udvikling af fjernundervisning.

B. Nuværende prioriteter for uddannelse og erhvervsuddannelse

[Europa 2020-strategien](#) har øget den europæiske politiske interesse for videregående uddannelser ([COM\(2010\)2020](#)). Den fokuserer på »intelligent«, »bæredygtig« og »inkludativ« vækst, og målene for Europa 2020 vil efter planerne blive realiseret gennem mere effektive investeringer i uddannelse, forskning og innovation. Blandt de centrale mål er en betydelig stigning i antallet af unge, der gennemfører en videregående uddannelse (mindst 40 % af de 30-34-årige i 2020). Dette ambitiøse mål blev nået i april 2019. Den var blevet udarbejdet inden for rammerne af »strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet« (ET 2020), som blev vedtaget af Det Europæiske Råd i maj 2009^[1]. Ud over medlemsstaternes egne politiske initiativer støtter EU aktivt prioriteterne i Bologna-processen, som siden sin fremkomst i 1999 har arbejdet i retning af mere sammenlignelige, kompatible og sammenhængende systemer for videregående uddannelse i Europa, hvilket har kulmineret i oprettelsen af det europæiske område for videregående uddannelse (EHEA) med Budapest-Wien-erklæringen fra ministerkonferencen i marts 2010.

I 2017 offentliggjorde Kommissionen »Den fornyede EU-dagsorden for videregående uddannelse« ([COM\(2017\)0247](#)). Den fokuserer på fire prioriterede områder:

- at tilpasse færdigheder inden for videregående uddannelse med arbejdsmarkedets behov
- at gøre de videregående uddannelser lettilgængelige, mere inklusive og øge deres forbindelser med samfundet
- at styrke innovationskapaciteten i de videregående uddannelser
- at øge de højere uddannelsers effektivitet og virkning.

[1]EUT C 119 af 28.5.2009, s. 2.

I maj 2018 offentliggjorde Europa-Kommissionen efter topmødet i Göteborg en meddelelse med titlen »Opbygning af et stærkere Europa gennem en stærkere ungdoms-, uddannelses- og kulturpolitik« (COM(2018)0268). I dette dokument beskrives Kommissionens vision for opbygningen af et europæisk uddannelsesområde, herunder:

- et styrket program Erasmus +
- Etablering af mindst 20 europæiske universiteter inden 2024. Dette bør bidrage til at skabe europæiske grader, som vil blive anerkendt i hele Europa.
- oprettelse af et europæisk studenterkort for at lette mobiliteten
- et forslag til Rådets henstilling om fremme af automatisk gensidig anerkendelse af eksamensbeviser fra videregående uddannelser og gymnasiale eksamensbeviser samt resultater af læringsophold i udlandet (COM(2018)0270).

RESULTATER

A. Erasmus+

Hovedformålet med Erasmus+, der blev vedtaget i december 2013^[2] og trådte i kraft den 1. januar 2014, er at investere i Europas uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdom ved hjælp af et fælles integreret program. Erasmus+ kombinerer tidligere særskilte og tværgående politikker under programmet for livslang læring på området for videregående uddannelse (Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, bilaterale programmer med andre lande eller verdensdele), skoleuddannelse (Comenius), erhvervsuddannelse (Leonardo da Vinci), voksenuddannelse (Grundtvig), ungdom (Aktive Unge) samt europæiske integrationsstudier (Jean Monnet). Desuden er idræt medtaget for første gang. Erasmus+ har et budget på 14 mia. EUR, og samarbejde er muligt både mellem medlemsstater og mellem medlemsstater og tredjelande. Erasmus+ har til formål at omstrukturere og effektivisere aktiviteten omkring tre hovedforanstaltninger på tværs af de udvalgte sektorer:

- den enkeltes læringsmobilitet
- samarbejde for innovation og udveksling af god praksis
- støtte til politisk reform.

Inden for Erasmus+'s overordnede struktur indtager videregående uddannelse en central rolle. Mindst 33,3 % af det samlede budget er øremærket til videregående uddannelser. Det forventes, at to millioner studerende vil deltage i mobilitetsprogrammer i perioden fra 2014 til 2020. Erasmus+ støtter ikke blot mobilitet for studerende og personale ved videregående uddannelser, men finansierer også Erasmus Mundus Joint Master Degrees og Erasmus+ Master Loans.

Kommissionens forslag til et efterfølgende program (2021-2027) blev offentliggjort i maj 2018 ([COM\(2018\)0367](#)). Programmets overordnede struktur, herunder de tre »nøgleaktioner«, der allerede er etableret under Erasmus+, er ikke ændret. Kommissionen foreslog imidlertid en fordobling af budgettet til 30 mia. EUR

[2]EUT L 347 af 20.12.2013, s. 50.

sammenlignet med programmeringsperioden 2014-2020. Programmet vil omfatte nye initiativer som f.eks. gennemførelsen af ovennævnte europæiske universiteter. Forslaget blev godkendt af Parlamentet i marts 2019.

B. Marie Skłodowska-Curie-aktioner (MSCA)

MSCA, der indgår i Horisont 2020, EU's rammeprogram for forskning og innovation, støtter forskningsuddannelse og karriereudvikling med fokus på innovationsfærdigheder. Programmet finansierer mobilitet på verdensplan og på tværs af sektorer, der foretager banebrydende forskning på forskellige områder. Hvad angår videregående uddannelse fremmer MSCA gennem tilskud mobilitet på tværs af landegrænser, sektorer og fag. MSCA er blevet det vigtigste EU-program for ph.d.-uddannelse med støtte til 25 000 ph.d.'ere. Ud over at fremme mobiliteten mellem landene søger programmet at nedbryde de faktiske og opfattede barrierer mellem den akademiske verden og andre sektorer, især erhvervslivet. Det finansierer også [den europæiske forskernat](#), der er en række offentlige arrangementer med forskere, der finder sted hvert år i hele Europa den fjerde fredag i september. MSCA bør ikke ændre sig væsentligt i det nye EU-rammeprogram for forskning og innovation 2021-2027 («Horisont Europa«).

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Som følge af EU's begrænsede beføjelser på området for videregående uddannelse har Parlamentets rolle primært bestået i at skabe et tæt samarbejde mellem medlemsstaterne og at styrke den europæiske dimension, hvor det er muligt. Parlamentet har takket være sin voksende politiske betydning i de seneste årtier formået at udøve stigende indflydelse på udformningen af politikken for videregående uddannelser i Europa.

A. Mobilitet

Parlamentet har med succes konsekvent arbejdet for en forhøjelse af det budget, der stilles til rådighed for de eksisterende programmer inden for videregående uddannelse, herunder Erasmus+, og det har bidraget til at flytte prioriteringerne for EU-finansiering i den flerårige finansielle ramme (FFR) til, hvad der anses for at være mere fremtidsorienterede udgifter, såsom området for videregående uddannelse. Den 12. september 2017 vedtog Parlamentet en beslutning om Erasmus+^[3], som analyserer de første år af programmets gennemførelse, og understreger dets resultater og foreslår ændringer til forbedring af det flerårige rammeprograms anden del. Med henblik på den næste generation af Erasmus+-programmet foreslog Parlamentet en tredobling af budgettet til 41 mia. EUR, hvilket vil muliggøre et større antal studerende og større inklusivitet. Parlamentet understregede også behovet for et bedre samarbejde med andre europæiske støtteprogrammer og samfinansiering af foranstaltninger, der i øjeblikket ikke finansieres af Erasmus +^[4]. I tilfælde af brexit uden en aftale har

[3]EUT C 252 af 18.7.2018, s. 31.

[4]Vedtagne tekster, P8_TA(2019)0324.

Parlamentet også spillet en central rolle med hensyn til at sikre rettigheder og statuten for de unge, som i øjeblikket deltager i et udvekslingsprogram for Erasmus+[5].

B. Tilknytning til beskæftigelse

Igennem årene har Parlamentet altid været interesseret i videregående uddannelse og forbindelsen til beskæftigelse. I 2010 vedtog Europa-Parlamentet en beslutning om dialog mellem universiteter og erhvervslivet: Et nyt partnerskab til modernisering af de europæiske universiteter^[6], som opfordrede til dialog mellem de videregående uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet på alle studieområder og mindede om vigtigheden af livslang læring og mobilitet og af at fremme forskning og dele bedste praksis. I 2012 vedtog Parlamentet en beslutning om moderniseringen af Europas videregående uddannelser^[7], hvori der endnu en gang blev opfordret til, at de videregående uddannelsesinstitutioner indarbejder livslang læring i deres læseplaner, tilpasser sig de nye udfordringer ved at skabe nye studieretninger, der afspejler arbejdsmarkedets behov, og fremmer ligestilling. I denne beslutning insisterede Parlamentet også på, at medlemsstaterne skal nå målet om at investere 2 % af BNP i uddannelser. Efter Kommissionens meddelelse af 30. maj 2017 om en ny EU-dagsorden for videregående uddannelse ([COM\(2017\)0247](#)) vedtog Europa-Parlamentet den 12. juni 2018 en beslutning om modernisering af uddannelsen i EU^[8]. Med hensyn til videregående uddannelse opfordrer denne beslutning til, at der oprettes et europæisk uddannelsesområde, og den opfordrer medlemsstaterne til at investere mere i videregående uddannelse og fremme samarbejdet mellem videregående uddannelse, arbejdslivet, erhvervslivet, forskersamfundene og samfundet som helhed.

C. Bologna processen:

Parlamentet har udvist en langvarig interesse for konsolidering og udvikling af Bologna processen. I 2012 vedtog det en beslutning^[9], hvori det understregede betydningen af Bologna reformerne for skabelsen af det europæiske område for videregående uddannelse (EHEA) og for målene i Europa 2020-strategien.

I 2015 drøftede Parlamentet implementeringen af Bologna processen^[10]. Medlemmerne mente, at Bologna-reformerne havde bidraget til at forbedre kvaliteten af uddannelsessystemerne og tiltrækningskraften ved europæiske videregående uddannelser. Bologna processen havde også gjort videregående uddannelsesstrukturer mere sammenlignelige og tilsikret kyndige kontrolsystemer og diplomankendelse.

I 2018 vedtog Parlamentet en beslutning om implementeringen af Bologna processen^[11]. Den anmodede om, at den næste EHEA-ministerkonference i Paris i 2018 skulle give en kritisk vurdering af processen. I beslutningen understreges behovet for at forbedre den sociale dimension af uddannelse med konkrete muligheder for at få adgang til videregående uddannelser for studerende med handicap og fra

[5] Vedtagne tekster, [P8_TA\(2019\)0167](#), videreførelse af igangværende læringsmobilitetsaktiviteter inden for programmet Erasmus+ i forbindelse med Det Forenede Kongeriges udtræden af EU

[6] EUT C 161 E af 31.5.2011, s. 95.

[7] EUT C 258 af 7.9.2013, s. 55.

[8] Vedtagne tekster, [P8_TA\(2018\)0247](#).

[9] EUT C 251 E af 31.8.2013, s. 24.

[10] EUT C 346 af 21.9.2016, s. 2.

[11] Vedtagne tekster, [P8_TA\(2018\)0190](#).

dårligt stillede miljøer. Det har slået til lyd for tilgængelige og retfærdige ordninger for tildeling af mobilitetstilskud og tilskud. Det opfordrede også EU og medlemsstaterne til at øge deres uddannelsesbudgetter for at sikre, at de offentlige videregående uddannelser er gratis og tilgængelige for alle.

Pierre Hériard / Audrey Marti
05/2019

